

СТАНОВИЩЕ

на доц. Михайл Живков Георгиев, доктор – член на научно жури
за качествата на дисертационния труд
„Психологическата издръжливост като фактор в подготовката
и реализацията на футболисти в Република Турция“
на докторанта Суат Айбек

Дисертацията на Суат Айбек е свързана с изследването на един малко изучаван проблем – психическата издръжливост във футбола и факторите, които я определят.

Дисертационният труд е в обем от 129 страници, структуриран в три глави, изводи и препоръки, библиография и приложения.

В теоретичната част авторът привежда редица доказателства, които обосновават научния проблем – изследванията на психичната издръжливост са твърде малко. По-голямата част са свързани с деца и с възрастни, където се търси ролята на семейството в изграждането на психичната издръжливост.

В теоретичната част на дисертацията авторът търси и разкрива същността, мястото и ролята на психичната издръжливост в психичната структура на личността. Анализирани са основните подходи за изследване на личността – психодинамичен, ситуационен, транзактен, феноменологичен.

Различните видове спорт развиват и формират различни личностни характеристики. Авторът представя характеристиките за индивидуалните, колективните видове спорт и единоборства личностови особености на спортистите.

От проблемите, свързани с личността и личностните характеристики, теоретичният анализ се насочва към стреса и психичната издръжливост в спорта. Стресът и неговата основна проява тревожността оказват най-силно влияние върху способността за самоконтрол и съответно върху динамиката на психичната издръжливост.

Значимо място в теоретичния анализ заема проблемът за психичната издръжливост. Разкриват се етапите, през които минава учението за психичната издръжливост, съвременните схващания за нейната същност, структура и фактори, които я обуславят. Изграждането на психичната издръжливост е процес, който преминава през различни етапи. Представят се десетки теоретични схва-

щения за тази етапност и основните фактори, характерни за всеки етап. Общите схващания за психичната издръжливост се конкретизират по отношение на футбола и по-нататък - по отношение на различните игрови постове.

Сред основните фактори, определящи психичната издръжливост са семейството, училището и образованието, широката социална среда. В различните възрастови периоди и различните етапи на спортна подготовка се извеждат специфични подходи, методи и средства за изграждането на психичната издръжливост.

Теоретичният анализ на проблема за психичната издръжливост и по-конкретно във футбола има значим приносен характер. Анализът, сравнението и обобщението на различните теоретични схващания и резултати от емпирични изследвания представят в максимална пълнота същността на този проблем.

В основата на хипотезата на изследването е допускането, че специфичните в република Турция социални и културологични фактори оказват влияние върху особеностите на психичната издръжливост. Че психичната издръжливост е специфична при футболистите, играещи на различни нива в турското футболно първенство. Значимо влияние върху нея оказва и степента на семейна подкрепа.

Целта и задачите на изследването са насочени към установяване на нивата на психична издръжливост при футболисти от първа и втора лига и влиянието върху нея на факторите възраст, спортен стаж, ниво на образование и семейна подкрепа.

От общо 800 футболисти, от двете лиги, в изследването са включени 210, което гарантира репрезентативността на извадката и възможността за екстраполация на резултатите от изследването.

Емпиричното изследване е реализирано чрез три методики:

- скала за измерване на психичната издръжливост, която съдържа 6 субскали;
- скала за оценка на семейството и семейните отношения – структура, роли, комуникация, емоционална отзивчивост;
- формуляр за лични данни.

Получените данни са анализирани чрез вариационен, сравнителен и корелационен анализ. Но данните позволяват и анализът може да се обогати значително чрез регресионен и двуфакторен дисперсионен анализ.

Последователно и задълбочено авторът представя резултатите от изследването.

Футболистите от първата лига имат по-висока психична издръжливост.

В различните възрастови периоди компонентите на психичната издръжливост се представят с различна динамика, но като цяло издръжливостта се повишава с нарастването на възрастта.

Футболистите с по-висока степен на образование се характеризират и с по-висока психична издръжливост.

Променливите, характеризиращи семейните отношения, оказват влияние върху нагласите за повишаване нивото на образование, върху самопознанието и самооценката, върху целеполагането, а те пряко или косвено са свързани с психичната издръжливост и стресоустойчивост.

Получените данни показват особеното значение на семейството за футболистите в Република Турция. Семейната подкрепа е сред основните фактори на тяхната адекватна самооценка, самоконтрол, саморегулация, стресоустойчивост и психична издръжливост.

Изводите и препоръките, синтезиращи резултатите от изследването, са диференцирани и непосредствено свързани с получените резултати. Препоръката да се разработят методики за оценка на груповата психична издръжливост в колективните спортове и реализиране на изследвания в тази област заслужава внимание и в българската спортна психология.

Заклучение - футболът в република Турция се развива динамично и бележи непрекъснати успехи на клубно и национално ниво. Грижите на държавните органи и обществото имат съществен принос за това. Принос има и дисертационният труд на Суат Айбек. Получените резултати могат да намерят приложение в програмите за тренировка, съобразени с етапите на спортна подготовка и по-конкретно в развитието и формирането на психичната издръжливост на футболистите.

Качествата на дисертационния труд са несъмнени. Той напълно отговаря на необходимите критерии за присъждане на научната степен „доктор” на Суат Айбек.

27.09.2016

Рецензент:

(доц. М. Георгиев)